

Dobrynska M.V.
National Universiti «Lviv Polytechnic»

METHODOLOGICAL IMPLEMENTATION OF COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES IN THE WESTERN REGION ON THE BASIS OF OPTIMIZING THEIR TECHNOLOGICAL INNOVATION

Summary

The authors propose an adaptive exponential smoothing method which allows to estimate the changing influence of time factor on the dynamics of indicators for which investment is determined the optimal technological updates as conditions of providing of competitiveness of enterprises of the Western region taking into account the possibilities of European integration. On the basis of empirical data it is argued that exponential smoothing method provides a more accurate forecasting of indicators of competitiveness of enterprises of the Western region in terms of quadratic equations over linear. It is proved that the linear equation is accompanied by a decrease of the prediction accuracy increases with the forecasting horizon. In the result of the study made the argument that in order to ensure the accuracy of the forecast parameters of the equation must be adjusted to meet modern competitive environment prevailing in the global market. Application of the proposed method enables business leaders to make informed management decisions, enabling domestic enterprises of the Western region to reach a new level of development.

Keywords: competitiveness, forecasting, technological renewal, enterprise, exponential smoothing, time trend, investment support.

УДК 339.923

ІНСТИТУЦІЙНА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ

Заяць О.І.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті проаналізовано чинники, що сприяють розвитку і диверсифікації зовнішньоторговельних зв'язків України. Розглядається участь України у різноманітних міжнародних інституціях (організаціях, об'єднаннях, асоціаціях) діяльність, яких прямо чи опосередковано пов'язана з торговельно-економічними відносинами. Проведено аналіз членства України в СОТ. Досліджено здійснення зовнішньоторговельних операцій України. Розкриваються базові інструменти реалізації інтеграційних відносин Україна-ОЧЕС на шляху комплексного удосконалення торговельно-економічного співробітництва. Обґрунтовано, що співробітництво України з ЄС сприятиме наближенню нашої держави до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя та добробуту населення.

Ключові слова: диверсифікація, міжнародні інституції, зовнішньоторговельні зв'язки, світова організація торгівлі, європейський союз.

Постановка проблеми. Характерною особливістю світогосподарського розвитку останніх десятиліть є те, що абсолютна більшість країн, що розвиваються, а також країн з перехідною економікою об'єктивно втягуються в могутні процеси інтеграції та глобалізації, а жорсткі умови сучасної міжнародної конкурентної боротьби потребують вироблення відповідної політики – ефективної і безпечної. Неспроможність тої чи іншої держави створити та підтримувати активно діючу економіку і увійти в глобальний бізнес означає, що вона залишиться економічно слабкою, не матиме можливості динамічно розвиватися, конкурувати на міжнародних ринках і не зможе забезпечити економічне зростання і відповідний добробут свого населення. Міжнародна регіональна інтеграція у період гео економічного визначення України в сучасній світогосподарській системі – одна з основних проблем її національного розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок у розробку теорій міжнародної інтеграції зробили такі зарубіжні вчені як Б. Балласа, В. Вольський, К. Дойч, В. Кудрова, А. Гранберг, Т. Фаїст, Л. Божко, Р. Капелюшников, Р. Далімов та інші. Серед вітчизняних вчених дослідників інтеграційної

проблематики слід зазначити таких як О. Білорус, В. Будкін, В. Гейць, А. Кредісов, М. Долішній, І. Пузанов, Ю. Козак, Д. Лук'яненко, В. Новицький, О. Рогач, С. Соколенко, А. Філіпенко, В. Чужиков, О. Шнирков та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Тривала внутрішня ринкова неспроможність України при порівняно слабких міжнародних позиціях її економіки спонукає активно шукати нестандартні шляхи подальшого розвитку, засоби формування по-справжньому ефективної інтеграційної політики. Постає нагальна необхідність у нових підходах щодо оцінки умов, виявлення особливостей та обґрунтування мети інтеграційної політики, напрямів і етапів реалізації.

Мета статті. Визначити та обґрунтувати напрями інституційної диверсифікації зовнішньоторговельних зв'язків України.

Виклад основного матеріалу. Одним із чинників, що сприяють розвитку і диверсифікації зовнішньоторговельних зв'язків України є її участь у різноманітних міжнародних інституціях (організаціях, об'єднаннях, асоціаціях), яких прямо чи опосередковано пов'язана з

торговельно-економічними відносинами. Із 77 міжнародних організацій, членом яких є Україна, 15 інституцій безпосередньо опікуються питаннями зовнішньоекономічної (торговельної, інвестиційної) діяльності [1].

Перш за все, це стосується інституцій групи Світового Банку (БАГІ, МАР, МВФ, МБРР, МФК), а також таких як СОТ, Всесвітня митна організація, ОЧЕС, ГУАМ, Міжнародна організація вищих органів фінансового контролю.

Крім того, Україна є членом Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) та у Конференції ООН з промислового розвитку (ЮНИДО); вступ України до СОТ дозволив підписати у 2010 р. Угоду про вільну торгівлю з Європейською асоціацією вільної торгівлі (Норвегія, Швейцарія, Ісландія та Ліхтенштейн), яка набрала чинності з 2012 р., Україна є також потенційним кандидатом у Організацію Північноатлантичного союзу (НАТО), ОЕСР і ЄС.

Важливим для України є членство України у СОТ, на яку припадає понад 95 % світової торгівлі, що надає змогу Україні лібералізувати доступу українських товарів на світові ринки за рахунок зменшення тарифних і нетарифних обмежень, захисту інтересів українських виробників згідно з процедурою розгляду торговельних спорів, скасування квот на експорт української продукції металургії до ЄС; доступу до дешевших комплектуючих, устаткування і сировини, забезпечення недискримінаційного транзиту товарів та послуг. Частка промислової продукції України, що експортується, коливається на рівні 50% від загального обсягу промислового виробництва. Понад третину вартості загального експорту припадає на продукцію металургійної галузі, а частка в експорті продукції хімічної та нафтохімічної промисловості дорівнює 20%, машинобудівної – 17% [1].

Проведений аналіз підсумків членства України в СОТ підтвердив важливість цього інституту інтеграції української економіки у світові торговельно-економічні відносини. Загальний аналіз експортних операцій з товарами після приєднання України до СОТ свідчить про позитивний вплив на просування української продукції на зовнішні ринки. Так, припинення квотування української металопродукції загалом (металургійна галузь виграла чи не найбільше серед інших секторів української промисловості від вступу до СОТ) дозволило суттєво збільшити її експорт до окремих країн ЄС, зокрема до Болгарії – у понад три рази, Румунії – у 1,7 рази тощо. Враховуючи, що у загальному експорті частка даної продукції складає близько 40%, такі заходи були потужним стимулятором до нарощування постачань на зовнішні ринки [2].

Згідно з тарифними зобов'язаннями України, які є невід'ємною частиною Протоколу про вступ України до СОТ, зміна ставок ввізного мита відбулася як на продовольчі, так і промислові групи товарів.

Попередня діюча середньозважена тарифна ставка по всій номенклатурі становить 7,02% (сільське господарство – 18,19% та промисловість – 6,11%). Після вступу до СОТ відповідно до зв'язаних рівнів по всій номенклатурі вона дорівнює 5,09% (сільське господарство – 10,0%, промисловість – 4,77%). Середньоарифметична діюча тарифна ставка по всій номенклатурі становить 6,51% (сільське господарство – 13,84%, промисловість – 4,40%). Після вступу до СОТ відповідно до зв'язаних рівнів по всій номенклатурі ці показники дорівнюватимуть 6,28% (сільське господарство – 11,16%, промисловість – 4,85%) [3].

Про результати зовнішньоекономічних операцій із країнами-сусідами України протягом перехідного періоду 2008-2013 рр. свідчать дані сальдо торговельного балансу, представлені у таблиці 1.

Беручи до уваги отримані результати, можна конкретизувати наступну інформацію: вступ України до СОТ мав негативний вплив на експортно-імпортні операції із Білорусією, так як Україна знизила ставки митних тарифів імпорт білоруських товарів значно почав перевищувати експорт до Білорусії; основна проблема у цьому випадку полягає в тому, що Білорусія не є членом СОТ і високі ставки митних тарифів не дозволяють Україні збільшити обсяг експортних операцій із цією країною. Відкриття Україною своїх ринків негативно позначилося на зовнішньоекономічній діяльності із такими країнами як Молдова та Словаччина, із зниженням митних ставок товари цих країн стали більш конкурентоспроможними на українському ринку і відповідно почав збільшуватися попит на них, що призвело до збільшення обсягу імпортних операцій.

Позитивна тенденція при здійсненні ЗЕД після вступу України до СОТ прослідковується з такими країнами як Польща, Румунія та Угорщина, так як продукція українських товаровиробників на ринках цих країн стала більш конкурентоспроможною, про що свідчить збільшення обсягу експортних операцій та, як наслідок, сальдо торговельного балансу. Крім того позитивним для України став вступ Російської Федерації до СОТ, за відсутності зовнішніх політично-економічних впливових чинників, що є дієвим проявом опосередкованого впливу на структуру здійснення експортно-імпортних торговельних операцій. В наслідок таких технічно-операційних процедур на ринку відбувся процес зниження митних ставок, що дозволило українським товарам стати більш конкурентоспроможними на російському ринку та збільшити обсяг операцій з експорту із цією країною.

Щодо ЄС, то після приєднання до СОТ більше ефективних українських компаній отримали можливість стати експортерами та розширити виробництво, витісняючи менш продуктивних конкурентів, в тому числі також і з внутрішнього ринку. Скасування Україною вивізних (експортних) мит було однією з ключових вимог ЄС в рамках

Таблиця 1

Сальдо торговельного балансу України із країнами-сусідами за період 2008-2013 рр. (млн. дол. США)

Країни	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Білорусія	-704,1	-433,9	-668,4	-2289,4	-2817,4	1621,6
Польща	-1942,1	-957,2	-1001,6	-389,3	-990,9	-1520,9
Росія	-3678,6	-4740,7	-8766,1	-9312,6	-9786,5	-8169,1
Румунія	-500,3	-168,7	23,7	-175,1	-378,2	-338,8
Словаччина	167,7	127,7		125,7	239,1	84,9
Угорщина	84,4	51,9	-354,5	14,1	350,7	156,4

Джерело: [4]

переговорів щодо створення ЗВТ, а відповідно до положень угоди сторони не встановлюють жодного мита або інших заходів, що мають еквівалентну дію, у зв'язку із здійсненням експорту з України до ЄС та навпаки.

Зменшення тарифів при здійсненні експортної діяльності призводить до зростання продуктивності праці та загалом ефективності функціонування підприємств галузі за рахунок окремих елементів технології торгівлі, а саме адекватної цінової політики на готову продукцію. Підраховано, що зменшення тарифних обмежень практично на всіх найважливіших товарних ринках розвинутих країн світу збільшить надходження від експорту продукції до бюджету України майже на 200 млн. дол. США на рік [5].

Аналіз зовнішньоекономічних відносин України свідчить, що вступ держави до СОТ сприяв адаптації торговельного законодавства України з договірноправою системою СОТ та спонукав до інтенсифікації торговельних відносин з країнами-членами, надав вітчизняним виробникам нові можливості, які необхідно використовувати у своїй діяльності. Хоча й виникають певні складнощі та порушення, але Україні необхідно адаптуватися до нових умов та використовувати усі захисні інструменти митного регулювання ЗЕД, які надає СОТ.

Сьогодні розвиток зовнішньої торгівлі України характеризується цілою низкою проблем, пов'язаних у першу чергу з нераціональною структурою вітчизняного експорту, у якому домінують сировина та продукція з низьким рівнем переробки, низьким рівнем диверсифікації її геополітичних та регіональних пріоритетів та оптимізації структури експорту та імпорту. Хоча аналіз географічної структури зовнішньої торгівлі України свідчить, що вона носить відносно стабільний характер, однак модель міжнародної спеціалізації є неефективною (наприклад, домінуючу роль продовжують відігравати Російська Федерація (53% українського імпорту), Німеччина, Польща, Італія й Угорщина). Аналіз товарної структури експортно-імпортних зв'язків свідчить, що український експорт у регіон ЄС складається у значній мірі із мінеральних продуктів, недорогих металів та виробів з них, продукції агропромислового комплексу, текстилю та текстильних виробів. Порівняння товарної структури зовнішньої торгівлі України і країн ЄС вказує на вузькість асортименту, який відображає структуру обміну ЄС з країнами, що розвиваються. Це свідчить про нездатність держави подолати структурні диспропорції економіки, сформованої в рамках колишнього СРСР. Аналіз співвідношення між експортом та імпортом продукції показує, що майже по всіх товарних позиціях переважає імпорт товарів, який у кінцевому результаті негативно впливає на макроекономічні показники в цілому [6].

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і, особливо, створення зони вільної торгівлі (ЗВТ) з ЄС (як стратегічна мета двостороннього торговельно-економічного співробітництва між Україною та ЄС на середньострокову перспективу) хоча і регулюватиме значну частину економічних стандартів, встановлюючи механізм доступу до ринку, відповідні принципи, правила та процедури (перш за все, усунення бар'єрів у торгівлі і попередження їх виникнення у контексті гармонізації законодавства), не призведе до «надто швидкого» залучення України до європейського об'єднання. Дійсно, ЗВТ передбачає додаткове розширення торговельних переваг: скасування митних тарифів, лібералізацію сфери послуг,

вільний рух факторів виробництва, послаблення нетарифних бар'єрів, участь на ринках державних закупівель, активізацію товарних потоків між Україною та країнами ЄС. Однак, Україна поки що не готова до відкриття свого внутрішнього ринку товарів і послуг для компаній країн ЄС негайно після підписання відповідної угоди (прикладом може бути вступ України до СОТ, який радикально не вплинув на покращення динаміки і структури зовнішньої торгівлі). Так, у межах ЗВТ між Україною та ЄС лібералізації підлягатиме 95% загального обсягу торгівлі товарами і лише 5% становитимуть винятки [7].

Важливою позитивною рисою угоди про ЗВТ з ЄС є те, що Україна отримає технічну та фінансову допомогу для реалізації реформ, скорочуючи пов'язані з цим витрати національного бюджету за умов зменшення ризиків, неефективного використання наданих коштів і поліпшення якості механізмів державного управління наданими коштами. За деякими розрахунками, усунення тарифних бар'єрів у ЗВТ призведе до збільшення українського ВВП приблизно на 0,3%, при цьому в десятирічній перспективі зростання може скласти близько 0,5% [8].

Співробітництво України з ЄС сприятиме наближенню нашої держави до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя та добробуту населення. Європейська інтеграція для України є шляхом покращення та модернізації економіки. Це сприятиме зростанню іноземних інвестицій і залученню новітніх технологій, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вільному руху у середині інтеграційного об'єднання кваліфікованої робочої сили, товарів, послуг, а також виходу на єдиний спільний ринок.

У межах Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) співробітництво з іншими країнами здійснюється на двох рівнях: перший передбачає укладання двосторонніх угод про вільну торгівлю (угоди з Болгарією, Чилі, Хорватією, Ізраїлем, Йорданією, Ліваном, Македонією, Мексикою, Марокко, Палестинською Автономією, Румунією, Сінгапуром, Тунісом, Туреччиною та Південною Кореєю); другий – спільні декларації про співробітництво (наразі ЄАВТ уклала спільні декларації про співробітництво з 7 країнами та регіональними організаціями, зокрема, Україною, Албанією, Алжиром, Єгиптом, Сербією та Чорногорією, Торговельно-економічним союзом країн Латинської Америки (МЕРКОСУР) та Організацією співробітництва країн Перської затоки). У найближчій перспективі ЄАВТ планує укласти угоди про вільну торгівлю з Канадою та Таїландом, країнами Середземномор'я (у межах Євро-Середземноморської зони вільної торгівлі, яка об'єднує ринки 40 країн, населення яких становить близько 800 млн споживачів), а також продовжити співпрацю з Україною та іншими країнами щодо створення умов, необхідних для укладення угод про вільну торгівлю.

Необхідність своєчасно реагувати на глобальні виклики і адекватно відповідати на організаційно-економічні трансформації розвитку регіональної економічної інтеграції у межах ЄС та проросійських економічних міждержавних об'єднань (Співдружність Незалежних Держав, Митний союз, Євразійський Єдиний Економічний Простір) обумовлює пошук Україною альтернативних оптимальних напрямів торговельно-економічного співробітництва.

Найбільш вдалим в цьому контексті є чорноморський напрям, що реалізується між країнами у межах Організації чорноморського

економічного співробітництва (ОЧЕС), торговельно-економічні пріоритети співробітництва України у межах якого є: а) збільшення обсягів експорту та вихід на нові ринки збуту товарів і послуг, географічна диверсифікації імпорту енергоносіїв, підвищення транзитності держав; б) забезпечення відцентрованого стратегічного орієнтування регіональної торговельно-економічної співпраці між двома інтеграційними «центрами тяжіння» – ЄС і Росією; в) використання світового досвіду дотримання проектно-галузевої моделі економічного співробітництва країн, що формує адекватні умови ефективного секторального розвитку національних економік у сферах товарної торгівлі, надання транспортних і туристичних послуг тощо [9, с. 22]. Інструменти реалізації інтеграційних відносин Україна-ОЧЕС на шляху комплексного удосконалення торговельно-економічного співробітництва охоплюють наступні сфери: макроекономічну, фінансово-економічну, науково-технологічну, інституційну, політико-правову, інфраструктурну, соціокультурну, які функціонують на основі ринкових умов і координації регулятивних дій у контексті максимального використання усіх видів ресурсів субрегіональної економічної діяльності членів ОЧЕС.

Після двох років «паузи» у відносинах з Україною у квітні 2014 р. Рада директорів МВФ затвердила нову спільну програму «стенд-бай» на наступні 2 роки у сумі 17,1 млрд. дол. США, з яких у 2014 р. отримано два транші – у розмірі 3,2 млрд. дол. США та 1,4 млрд. дол. США. Програма розроблена з метою забезпечення підтримки плану економічних реформ, сприянню відновлення макроекономічної та фінансової стабільності, здійсненню структурної модернізації національної економіки.

Сьогодні серед міжнародних кредитно-фінансових організацій Світовий банк є другим, після МВФ, кредитором України, портфель проектів якого спрямовано на фінансування інвестиційних проектів у електроенергетиці, житловому та комунальному господарстві, соціальному секторі, а з 2014 р. у сфері розвитку транспортної та муніципальної інфраструктури, підтримки загального фонду державного бюджету і системних позик підтримки стратегічних реформ Уряду (угоди на загальну суму понад 3 млрд. дол. США).

Щодо Європейського банку реконструкції та розвитку, то наразі портфель його проектів складається з 15 інвестиційних та 2 системних проектів на загальну суму близько 3,3 млрд. дол. США, з яких 12 інвестиційних проектів на суму 1,72 млрд. дол. США перебувають на стадії реалізації, а 3 інвестиційні проекти на суму 0,76 млрд. дол. США та 2 системні проекти на суму 0,85 млрд. дол. США перебувають на стадії підготовки. Ці проекти реалізуються переважно у сферах модернізації енергетичного сектору, транспортної та міської інфраструктури, а також пов'язані із фінансування Програми модернізації заходів безпеки на українських АЕС (на початку 2015 р. Банк оголосив про збільшення обсягів фінансування приватного сектора). Станом на кінець 2014 р. завершено реалізацію сімох спільних з ЄБРР проектів у державному секторі економіки України, сума позик ЄБРР у яких складає 121,88 млн. дол. США та 400,75 млн. євро. На стадії реалізації знаходяться п'ять проектів ЄБРР у державному

секторі економіки України на загальну суму 2070 млн. євро, з них сума позики ЄБРР складає 1905 млн. євро, на стадії підготовки та ініціювання знаходяться ще 6 проектів, опрацьовується 7 нових проектів.

Заслугує на увагу перспектива входження України до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), що об'єднує нині 29 найрозвинутіших держав світу, частка яких становить 2/3 світового виробництва товарів та послуг. На сьогодні Україна тісно співпрацює з ОЕСР в статусі асоційованого члена в рамках Комітету зі сталі, Глобального форуму ОЕСР з прозорості та обміну інформацією для податкових цілей; в статусі учасника (спостерігача) в рамках Комітету з конкуренції, Комітету з питань державного управління, Робочої групи з питань розвитку малого і середнього бізнесу та підприємництва, бере участь у заходах Міжнародного транспортного форуму (МТФ), Міжнародного енергетичного агентства (МЕА), приєдналася до Насіннєвих схем ОЕСР по сортовій сертифікації насіння зернових, кукурудзи та сорго, у 2013 р. Україна набула членства у Глобальному форумі з транспарентності та обміну інформацією для податкових цілей в рамках ОЕСР. У 2014 р. Рада ОЕСР прийняла рішення щодо поглиблення співпраці з Україною шляхом надання досвіду Організації для вирішення існуючих питань у сфері державного управління нашої держави та проведення необхідних реформ, а також щодо призупинення процесу приєднання РФ до Організації. У цьому ж році було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та ОЕСР щодо поглиблення співробітництва, що визначає пріоритетні сфери та форми співробітництва з ОЕСР на дворічний термін, зокрема: розвиток малих та середніх підприємств; боротьба з корупцією; державне управління; розвиток секторної конкурентоспроможності, в тому числі в галузях сільського господарства і зеленої економіки; управління державними підприємствами; удосконалення системи податкового адміністрування.

Навіть отримання Україною статусу спостерігача в ОЕСР матиме для неї значний резонанс, оскільки з'являться умови для розширення сфери двостороннього співробітництва України та країн-членів ОЕСР, отримання міжнародної допомоги в рамках програм співпраці цієї міжнародної організації з державами перехідної економіки, а також одержання концесійних кредитів на пільгових умовах (2-3% річних).

Висновки і пропозиції. Дослідження здійснення зовнішньоторговельних операцій свідчить, що відкриття Україною свого ринку призвело лише до зниження сальдо торговельного балансу – відбулося різке зростання операцій з імпорту. Тобто, в Україні не відчувається вплив всіх тих позитивних наслідків, які передбачалися і тому державі потрібно здійснювати ефективні реформи, які змогли б підвищити рівень національної економіки завдяки використанню всіх переваг, які надаються членам СОТ. Дослідження впливу членства України в СОТ на галузі економіки України на основі моделей загальної рівноваги є неможливими, оскільки практично весь період, який минув з моменту вступу, економіка України спочатку перебувала під впливом світової фінансово-економічної кризи та гостро відчувала її негативні наслідки, а зараз перебуває під впливом внутрішньої кризи та воєнно-політичного конфлікту з Росією.

Список літератури:

1. Участь України у міжнародних організаціях / Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/aboutukraine/internationalorganizations>
2. Офіційний сайт Міністерство економічного розвитку і торгівлі України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Світової Організації Торгівлі – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wto.org/>
5. Офіційний сайт Світової Організації Торгівлі в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wto.org.in.ua/>
6. Мисик Г. І. Проблеми ефективною зовнішньоекономічної діяльності України / Г. І. Мисик, Л. М. Римарева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/2_83625.doc.htm
7. Михайлишин Л. І. Вектори інтеграції України в ЄС чи СНД / Л. І. Михайлишин // Науково-інформаційний вісник: Економіка, 2013. – № 3. – С. 172-181. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
8. Підчоса О. В. Аналіз ефектів від вступу України до зони вільної торгівлі з ЄС та до Митного Союзу з Росією, Білоруссю та Казахстаном / О. В. Підчоса. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/armv/armv_2013_114_01.pdf#page=149
9. Гончарук А. І., Троян І. А. Торговельно-економічні пріоритети України в ОЧЕС // А. І. Гончарук, І. А. Троян / Київ. – 2013. – 187 с.

Заяц Е.И.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

**ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ
ВНЕШНЕТОРГОВЫХ СВЯЗЕЙ УКРАИНЫ****Аннотация**

В статье проанализировано факторы, способствующие развитию диверсификации внешнеторговых связей Украины. Рассматривается участие Украины в разнообразных международных институтах (организациях, союзах, ассоциациях) деятельность, которых прямо или косвенно связана с торгово-экономическими отношениями. Проведен анализ членства Украины в ВТО. Исследовано осуществление внешнеторговых связей Украины. Раскрываются базовые инструменты реализации интеграционных отношений Украина-ОЧЭС на пути комплексного совершенствования торгово-экономического сотрудничества. Обосновано, что сотрудничество Украины с ЭС способствует приближению нашего государства к высоким европейским стандартам, повышению уровня жизни и благосостояния населения.

Ключевые слова: диверсификация, международные институты, внешнеторговые связи, всемирная торговая организация, европейский союз.

Zayats O.I.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

**INSTITUTIONAL DIVERSIFICATION OF EXTERNAL
TRADE RELATIONS OF UKRAINE****Summary**

The article analyzes the factors which support the development and diversification of external trade relations of Ukraine. Participation of Ukraine in different international institutions (organizations, unions, associations) is considered, the activities of which are directly or indirectly related to trade and economic relations. Membership of Ukraine in the WTO is analyzed. External trade transactions of Ukraine are studied. Basic instruments for realization of Ukraine-BSEC integration relations on the way of complex improvement of trade and economic cooperation are covered. It is grounded that cooperation between Ukraine and EU will contribute forthcoming of our state to high European standards, improvement of people's life quality and welfare.

Keywords: diversification, international institutions, external trade relations, World Trade Organization, European Union.